

ga-4.

"TVIRTINU"

VALSTYBĖS SAUGUMO KOMITETO prie LTSR
MINISTRŲ TARYBOS PIRMININKAS
pulkininkas-

(A. RANDAKEVIČIUS)

1961 m. gruodžio mėn. "16" d.

N U T A R I M A S

(dėl baudžiamosios bylos nutraukimo ryšium su jos
perdavimu draugiškajam teismui)

1961 m. gruodžio "16" d.

Vilnius,

VSK prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Tardymo skyriaus
vyr. tardytojas, kapitonas VYTĖ, išnagrinėjęs baudžiamosios
bylos Nr. 67 medžiagą apie padarytus MARKAUSKO Jono, Nikodemo
sūnaus nusikaltimus,-

N U S T A T Ė:

1961 m. spalio mėn. 18 d. VSK prie Lietuvos TSR Minist
rų Tarybos įgaliojotinio aparato Šiaulių mieste, pagal nusikal-
tino žymes, numatytas Lietuvos TSR BK 68 str. 1 d. buvo iškel-
ta baudžiamoji byla -

M A R K A U S K U I Jonui, Nikodemo sū-
nui, gimusiam 1908 m., Pakruojo rajone, Meilūnų
kaime, valstiečių šeimoje, lietuviui, TSRS pil-
čiui, nepartiniam, savamokslinui, teismo nebaus-
tam, gyvenančiam Pakruojo rajone, Meilūnų kaime
dirbančiam kolūkyje "Naujas ūkis" ciliniu kolū-
kiečiu.

Baudžiamosios bylos iškėlimo vada ir pagrindas buvo piliečių BULSKIO Jono, NORVAIŠOS Stasio, NOROKAITĖS Palmiros, VAIŠNIO Juozo ir LUKŠOS Stasio pareiškimai apie tai, kad MARKAUSKAS Jonas, būdamas girtas, kolūkiečių tarpe nuolat skleidžia antitarybinę propagandą, pasisako prieš tarybinę santvarką, dainuoja antitarybines dainas ir grėsina kaimo komunistams susidorojimu.

Pravesta kvota buvo nustatyta, kad 1961 m. rugsėjo mėn. 28 d., būdamas neblaiviams stovyje, MARKAUSKAS grėsino susidorojimu Pakruojo rajono kolūkio "Naujas ūkis" pirminės partinės organizacijos sekretoriui - brigadininkui BULSKIUI Jonui, ryšium su jo visuomenine veikla, kuri jis vijosi per kaimą su geležiniu virbalu - šerdešniku rankoje ir šmeižė kaip komunistą.

Apie tai davė parodymus BULSKIS Jonas, LUKŠA Stasys, BOLIS Ignas ir ERINGIS Jonas, bet nebuvo pilnai išaiškinti BULSKIO ir MARKAUSKO santykiai ir grėsinimo tikslas.

Parengtinio tardymo eigoje nustatyta, kad iki 1961 m. gegužės mėnesio BULSKIO ir MARKAUSKO santykiai buvo labai artimi. Jie gyveno kaimynystėje ir sugyveno labai draugiškai. Dažnai būdavo vieni pas kitus. Jokių nesutikimų niekas iš kolūkiečių tarp jų nepastebėjo.

1961 metais per Gegužės I-sios šventę MARKAUSKO ir BULSKIO šeimos tarp savęs labai susipyko. Susipykimo priežastis buvo tai, kad BULSKIO žmona įtarė MARKAUSKO dukterį - Rimą, kad ji viliojanti jos vyrą. O per Gegužės I-sios šventes ji užtiko juos kartu geriant vyną ir MARKAUSKAITĘ labai iškoliojo.

Po šito įvykio ginčas kilo ir tarp BULSKIO ir MARKAUSKO žmonių ir tarp jų pačių. Nuo to laiko jie vienas kitu liko nepatenkinti. BULSKIS NET GRĖSINO MARKAUSKUI, kad jis j

išvešias į tolimuosius Tarybų Sąjungos rajonus.

Apklauso metu 1961 m. spalio 20 d. BULSKIS tvirtino, kad MARKAUSKAS grąsino jam susidorojimu kaip komunistui ir ryšium su jo visuomenine veikla. Jis pareiškė, kad 1961 m. pavasarį, kaip brigadininkas jis pravedė patikrinimą ir permataviną kolūkiečių pasodybinių sklypų ir ganyklų. Pas MARKAUSKĄ būk tai buvo rastas didesnis numatyto pasodybinis sklypas ir ganykla, todėl jam, kaip ir kitiems kolūkiečiams, pasodybinis sklypas ir ganykla buvo atmatuoti pagal artelės įstatuose numatytą dydį. MARKAUSKAS būk tai tuo liko labai nepatenkintas.

Patikrinus BULSKIO parodymus, parengtinio tardymo metu nustatyta, kad permatauojant pasodybinius kolūkiečių sklypus ir ganyklas pas MARKAUSKĄ buvo rastas ne didesnis, o mažesnis pasodybinis sklypas, todėl kolūkio valdybos nutarimu jam buvo pridėti dar šeši arai.

Kas liečia ganyklą, tai jos plotas pas MARKAUSKĄ, kaip ir pas kitus kolūkiečius, tikrai buvo didesnis. Permataujant visiems kolūkiečiams tame tarpe ir MARKAUSKUI, buvo paskyta po 50 arų ganyklos.

Po ganyklų paskyrimo, MARKAUSKAS dar dvi dienas ganė savo karvę pirmoje ganykloje, už ką BULSKIS jį perspėjo ir pranešė kolūkio revizijos komisijos pirmininkui. Valdybos posėdžio nutarimu MARKAUSKAS buvo nubaustas nurašant tris darbadienius.

Per tardymą 1961 m. lapkričio 13 d. MARKAUSKAS pareiškė, kad su BULSKIU jie sugyveno gerai. Jokių pykčių, dėl jo visuomeninės veiklos, ant jo neturėjo.

Už ką jis buvo užpuoles BULSKI ir grąsino jam susidorojimu, apklauso metu konkrečiai nepaaiškino. Jis pareiškė, kad tada buvo labai girtas ir mažai ką prisimena. Vienintelė priežastis, dėl kurios jis grąsino BULSKIUI nužudymu, galėjo

Kratos metu taip pat buvo gauti duomenys, kad MARKAUSKA būdamas neblaiviams stovyje, kolūkiečių tarpe skleidžia antitarybinę propagandą ir dainuoja antitarybines dainas.

Taip, liudytojas NORVAIŠA Stasys parodė, kad 1961 m. pavasarį per balių pas Pakruoje rajono, Meilūnų kaimo gyventoją LUKŠĄ Stasį MARKAUSKAS triukšmavo, šmeižė komunistų partijos narius ir grąsino juos nužudymu. Be to sakė, kad būk tai greit ateis amerikoniai ir tada gyvenimas bus geresnis.

Apie tai, kad MARKAUSKAS sakė, jog būk tai greit ateis amerikoniai ir, kad komunistams bus galas, parodė ir liudytoja BULSKIS. Bet jis pareiškė, kad tai buvo ne 1961 m. pavasarį, o 1960 m. rudenį.

Apklaustas NORVAIŠA antrą kartą jis patikslino, kad mitas įvykis tikrai buvo 1960 m. rudenį.

Namų šeimininkas LUKŠA Stasys, NORVAIŠOS parodymų nei patvirtino ir pareiškė, kad panašių antitarybinių išsireiškimų iš MARKAUSKO pusės jis negirdėjo. Daugiau liudytojų pagaliau faktą nenustatyta. Pats MARKAUSKAS tai irgi neigia.

NORVAIŠA taip pat parodė, kad prieš keletą metų, kada jis dirbo kolūkie brigadininku, MARKAUSKAS grąsindavo jam susidorojimu. Per balių pas Meilūnų kaimo gyventoją LUKŠĄ Antaną MARKAUSKAS metė į jį su stikline pilna alaus ir sušuko: "aš nepakenčiu, kad čia sėdi šitas komunistas - išdavikas".

LUKŠA Antanas per tardymą patvirtino, kad MARKAUSKAS prieš keletą metų tikrai gerė pas jį alų kartu su buvusiu kolūkie brigadininku NORVAIŠA. Jis pareiškė, kad MARKAUSKAS ir NORVAIŠA, būdami neblaiviamame stovyje, tarp savęs susiginčijo ir, kad MARKAUSKAS tikrai metė į NORVAIŠĄ stiklinę su alumi.

Nurodyta aukščiau išsireiškimo NORVAIŠOS adresu liudytojas LUKŠA nepatvirtino.

Pats MARKAUSKAS apie šitą įvykį paaiškino, kad pas LUKŠĄ Antaną kartu su NORVAIŠA jis tikrai buvo. Jie tenai gerė alų ir abu buvo neblaiviamame stovyje.

Būdami girti, jie tarp savęs susiginčijo. NORVAIŠA priekaišiojo MARKAUSKUI, kodėl jo žmona neina į kolūkį dirbti ir grąsino susidorojimu.

MARKAUSKAS, žinodamas, kad jo žmona serga ir daug dirbti negali, už pasakytus NORVAIŠOS žodžius užsigavo ir, pačiupęs nuo stalo stiklinę su alumi, metė į NORVAIŠĄ, bet nepataikė.

Išsireiškimą, apie kurį parodė NORVAIŠA, MARKAUSKAS neigia.

Apklausus NORVAIŠĄ parengtinio tardymo metu, jis patvirtino, kad gerdami pas LUKŠĄ Antaną, jis su MARKAUSKU tikrai susiginčijo ir, kad jis priekaišiojo MARKAUSKUI, kodėl

jo žmona neina dirbti į kolūkį. Ką konkrečiai jis pasakė MARKAUSKO žmonos adresu neprisimena, bet MARKAUSKAS už tai ant jo užpykė ir metė į jį stikline su alumi.

Remiantis išdėstytu matyti, kad tas faktas, kada MARKAUSKAS metė į NORVAIŠĄ stikline su alumi, nėra grėsinimas NORVAIŠAI kaip komunistui ir nesurištas su jo visuomenine veikla, o yra MARKAUSKO chuliganiškas veiksmas, įvykdytas esant jam girtam ir kilęs ginčo su NORVAIŠA metu.

Kvotos metu liudytojas NORVAIŠA taip pat parodė, kad 1961 m. vasarą jis girdėjo kaip MARKAUSKAS kolūkie brigadoje, būdamas neblaiviam stovyje, šaukė, kad komunistams būk tai ateina galas ir, kad jis šaudys ir degins visus komunistus.

Nors NORVAIŠA pareiškė, kad brigadoje tuo momentu buvo daug žmonių, bet konkrečiai nei vieno nenurodė.

Apklaustieji parengtinio tardymo metu liudytojai apie tą faktą parodymų nedavė.

MARKAUSKAS šitą faktą irgi neigia.

Be aukščiau išdėstyto NORVAIŠA dar pareiškė, kad jis nekartą girdėjo dainuojant MARKAUSKĄ antitarybines dainas, bet konkrečių faktų nenurodė.

Įtariamasis MARKAUSKAS šito neneigia ir paaiškino, kad prieš keletą metų, kada tiksliai nenurodė, jis buvo pas Meilūnų kaimo gyventoją KIŽĄ Kazi, kur, kartu su kitais kolūkiečiais, gėrė alų. Tenai buvo ir NORVAIŠA, kuris tada dar buvo kolūkie brigadininku.

Būdamas gerokai išgėręs MARKAUSKAS tikrai dainavo antitarybinę dainą.

Aiškindamas, kodėl jis dainavo tokią dainą, MARKAUSKAS pareiškė, kad tai darė būdamas girtas ir norėdamas pralinksminti kitus susirinkusiuosius, kurie taip pat dainavo kartu.

Jiems dainuojant, buvęs ten NORVAIŠA, pareiškė:
"galite dainuoti, aš leidžiu."

Šitą faktą, kad MARKAUSKUI ir kitiems kolūkiečiams dainuojant nurodytąją ankščiau dainą, NORVAIŠA pareiškė "galite dainuoti, aš leidžiu", patvirtino ir liudytojas BERTULIS Stasys.

Apie patį NORVAIŠĄ BERTULIS pareiškė, kad jis nesąžiningas, mėgstas pasigirti žmogus. Ankščiau jis buvo kolūkių brigadininku, bet už visuomeninio turto pasisavinimą, kolūkiečiam reikalaujant, nuo brigadininko pareigų jis buvo atleistas.

Po šito jis liko ant kolūkiečių nepatenkintas ir vengė bet su kuo susitikti.

Apie tai, kad MARKAUSKAS dainavo nurodytąją ankščiau dainą parodymus davė taip pat liudytojai NAINYS ir ANDRAŠIŪNAS.

Be to, liudytojas NAINYS kvotos metu parodė, kad MARKAUSKAS keletą kartą koliojo jį ir grąsino sumušti už tai, kad jis kaip kolūkių sandėlininkas, neleido MARKAUSKUI grobstyti visuomeninio turto. NAINIO pranešimu jis būk tai buvo pagautas vagystėje ir atleistas nuo arklių šėriko pareigų.

Apklausus NAINĮ parengtinio tardymo metu jis patvirtino savo parodymus apie tai, kad kada jis dirbo kolūkių sandėlininku, o MARKAUSKAS arklių šėriku, tai jis pastebėjo, kad MARKAUSKAS dalį gauto šieno sunaudoja savo gyvuliams ir, kad kolūkių arkliai žymiai sublogo. Apie tai jis pranešė į kolūkių valdybą ir MARKAUSKAS nuo šėriko pareigų buvo atleistas.

Apie grąsinimo aplinkybes paaiškino tai, kad maždaug prieš šešetą metų, tiksliai laiko nenurodė, jis kartu su MARKAUSKU, buvo pas Meilūnų kaimo gyventoją KIŽĄ Kazi kokiame tai išgėrime. Būdami neblaiviami stovyje jie tarp savęs susiginčijo. Kažkas iš buvusių ten žmonių pajaukiančiai

visiems girdint, pareiškė "kada MARKAUSKO nebėra prie arklių, tai ir arkliai geriau atrodo." Šitas išsireiškimas MARKAUSKUI labai nepatiko, todėl jis, žinodamas, kad nuo arklių šeriko pareigų jį atleido pagal NAINIO pareiškimą, pradėjo NAINĮ išeidinėti, vadindamas jį parėjūnu, ir pagrūmojo kumščiu.

Kaip pareiškė NAINYS, MARKAUSKO veiksmus jis skaito grynai chuliganiškais, nes blaivas jis jam niekada negrąsino ir jie gerai sugyveno.

Kas liečia MARKAUSKO išsireiškimą "parėjūnas", tai kaip paaiškino NAINYS, jis tikrai yra kilęs iš kitur ir tame kolūkyje gyvena tik nuo 1947 m. Todėl MARKAUSKAS, būdamas girtas ir pavadino jį parėjūnu.

Apie konkrečius antitarybinius MARKAUSKO išsireiškimus davė parodymus liudytojas VAIŠNYS Juozas, kuris pareiškė, kad maždaug 1954 m. pas Moilūnų kaimo gyventoją ŽILINSKĄ Praną (miręs) MARKAUSKAS, būdamas girtas, šmeižė tarybinę santvarką ir gyrė senąją buržuazinę santvarką Lietuvoje. Jis sakė, kad būkta greit keisis valdžia ir jis atsiskaitys su komunistais.

Be to, VAIŠNYS parodė, kad 1961 m. rugpjūčio mėn. kada jis apmatavo visuomeninius kolūkio pastatus prie jo buvo priėjęs girtas MARKAUSKAS ir pareiškė, kad jis be reikalo apmatuoja pastatus, nes būk tai greit ateis amerikoniai, kuriems nereikalingi komunistiniai matavimai. Jis taip pat sakė, kad komunistam iš viso neilgai liko gyventi.

Daugiau apie padarytus MARKAUSKO nusikaltimus niekas iš apklaustų parengtinio tardymo metu liudytojų parodymų nedavė.

Pagal esančią byloje charakteristiką, kaip kolūkitis, MARKAUSKAS charakterizuoja dirbęs gerai. Iki 1961 m. rugsėjo mėn. 1 d. jis išdirbo 205,4 darbadienius.

Remiantis aukščiau išdėstytu matyti, kad MARKAUSKO

16
9.
grąsinimai, komunistams BULSKIUI ir NORVAIŠAI nesurišti su jų visuomenine veikla, o yra jo uhuliganiški veiksmai, įvykdyti be sunkinančių aplinkybių, esant jam neblaiviam stovyje, dėl asmeninių sąskaitų bei nesutikimų su jais.

Nustatytieji antitarybinės propagandos skleidimo ir antitarybinių dainų dainavimo faktai, pagal jų įvykdymo aplinkybes mažareikšmiai ir neturėjo ypatingai svarbių pasekmių.

Pagal visas padarytosios veiklos pobūdį ir savo asmenybę MARKAUSKAS gali būti pataisytas, netaikant jam bausmės, visuomeninio poreikio priemonėmis, nes anksčiau tokios priemonės jam pritaikytos nebuvo ir jis niekada nebuvo teisistas.

Turint omenyje tai, kas išdėstyta ir vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 7 str.,-

N U T A R Ė:

MARKAUSKO Jono Nikodemo s. bylą Nr. 67 nutraukti baudžiamąją tvarką ir perduoti ją nagrinėti draugiškajam teisumui pagal jo gyvenamąją vietą.

VSK prie LIETUVOS TSR MT
TARDYMO SKYRIAUS VYR TARDYTOJAS
kapitonas-

(VYTE)

SUTINKA:

VSK prie LIETUVOS TSR MT
TARDYMO SKYRIAUS VIRŠININKAS
pulkininkas-

(KISMINAS)

Ministras Lickas: VSK prie LTSR MT Tardymo sk. vyr. tardytojas kapitonas [Signature] (VYTE)